

ที่มาและค่านิยมในการตั้งชื่อปืนใหญ่

หลักนิยมในการทำสงคราม คือการทำลายอีกฝ่ายหนึ่งให้เสียหายมากที่สุด ขณะที่ฝ่ายเราสูญเสียน้อยที่สุด อาวุธหลากหลายรูปแบบจึงถูกพัฒนาเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน อาวุธแบบแรก ๆ เช่น หอก หลาว แหน ดาบ ธนู ได้รับการพัฒนาให้มีอานุภาพสูงกว่าเดิม สามารถทำลายฝ่ายข้าศึกได้คราวละมากๆ จนกลายมาเป็น Military Engine ได้แก่ เครื่องยิงลูกหิน ลูกธนูและลูกศร ฯลฯ ซึ่งเป็นอาวุธหลักของกองทัพในหลายประเทศ จนกระทั่งมีการคิดค้นสูตรดินดำ (black powder) ที่ในเวลาต่อมาได้พัฒนากลายมาเป็นดินปืนหรือดินระเบิด เพื่อขับเคลื่อนจากลำกล้องปืนใหญ่ (ศิริวัจน์ วัจนพาศน์, 2550, น.17)

ในอดีตปืนใหญ่ หรือชื่อเรียกในสมัยโบราณคือ สีหนาทปืนไฟ เป็นอาวุธที่มีอานุภาพในการทำลายล้างสูง นำเกรงขาม สามารถทำลายข้าศึกได้ในระยะไกล เคยมีการกล่าวไว้ว่า ปืนใหญ่เปรียบได้กับราชาแห่งสนามรบและชาติใดที่ได้ครอบครองอาวุธชนิดนี้และนำไปใช้ในการรบมักจะได้รับชัยชนะ ในสงครามตั้งแต่สมัยโบราณมีการนำปืนใหญ่มาใช้ในการศึกทุกครั้งไม่ว่าจะเป็นการรบทางน้ำ หรือทางบก เพราะเสียงปืนที่ก้องกังวานสามารถทำลายขวัญของข้าศึก ปืนใหญ่จึงเป็นอาวุธประจำกองทัพและประจำเมืองเสมอ

ประเทศไทยได้ใช้ปืนใหญ่ทำสงครามก่อนติดต่อกับชาวยุโรป อาจจะได้รับความรู้เรื่องปืนใหญ่มาจากจีนหรืออินเดีย โดยมีสร้างปืนใหญ่เองมาตั้งแต่ต้นสมัยกรุงศรีอยุธยา ในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ได้มีการสร้างปืนใหญ่ใช้เอง มีโรงหล่อปืนใหญ่อยู่ที่ "หมู่บ้านฮอลันดา" แต่เมื่อปีพ.ศ.2310 ครั้งเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 พม่าขนเอาปืนใหญ่ไทยไปถึง 1,200 กระบอก ส่วนกระบอกใหญ่ ๆ ที่ไม่สามารถขนไปได้ก็ระเบิดทิ้ง ในครั้งนั้นไทยสูญเสียปืนใหญ่ไปเกือบทั้งหมด สืบเนื่องมาอย่างสมัยกรุงธนบุรีจึงมีการหล่อปืนใหญ่ขึ้นมาทดแทนอีกครั้ง และยังมีคำสั่งซื้อจากต่างประเทศ จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ในรัชสมัยรัชกาลที่ 1-3 มีการสั่งซื้อปืนใหญ่จากต่างประเทศ และสร้างขึ้นเอง ในปีพ.ศ.2460 รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นำปืนใหญ่จากพระบรมมหาราชวังและวังหน้า นำมาจัดแบบภูมิสถาปัตยกรรม ณ สนามหน้าศาลาว่าการกลาโหม โดยถือเป็นการจัดวางปืนใหญ่โบราณหน้าศาลาว่าการกลาโหมเป็นครั้งแรก ถือเป็นรากฐานแห่งการจัดพิพิธภัณฑ์กลางแจ้งหมู่ปืนโบราณหน้าศาลาว่าการกลาโหมในปัจจุบัน (สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม, 2549, น.104 - 105)

หมู่ปืนใหญ่โบราณเหล่านี้ล้วนเป็นปืนที่มีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจศึกษา เพราะนอกจาก จะเคยเป็นอาวุธประจำกองทัพในอดีต ยังมีรายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างใช้ในราชการ ลักษณะลวดลายประจำปี รวมถึงการตั้งชื่อที่สะท้อนค่านิยมของคนไทยในยุคสมัยนั้นได้

การจัดวางปืนใหญ่โบราณบริเวณหน้าศาลาว่าการกลาโหม มีการปรับปรุงภูมิทัศน์การจัดวางตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งหมด 6 ครั้ง ในครั้งที่ 6 ได้มีการปรับปรุงภูมิทัศน์และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมปืนได้สะดวกยิ่งขึ้น โดยเริ่มชมตั้งแต่ปืนที่สร้างในสมัยกรุงศรีอยุธยา เรียงลำดับตามปีที่สร้างมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ จากทางด้านถนนหลักเมือง เวียนซ้ายไปทางด้านถนนกัลยาณไมตรี นอกจากนี้

ยังมีแท่นติดแผ่นทองเหลืองจารึกชื่อ ประวัติความเป็นมาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แสดงไว้ที่ฐานของ ปืนใหญ่แต่ละกระบอก (สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม, 2549, น.113) ปัจจุบัน มีปืนใหญ่จัดแสดงจำนวน 40 กระบอก ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการวางปืนใหญ่ฝั่งทิศเหนือ ด้านติดศาลหลักเมือง มีปืนใหญ่อยู่ในกลุ่มจำนวน 16 กระบอก โดยกำหนดหมายเลขเป็นเลขคู่ทั้งหมด

ลำดับที่	ชื่อปืนใหญ่	ลำดับที่	ชื่อปืนใหญ่
1	นารายณ์สังหาร	3	แมนแทงทวน
5	มูจิตหลวงพิน (มูจิตทะเลหลวงพิน)	7	ไหวอรณพ (ไหวอรรณพ)
9	मारประไลย	11	พระกาลผลาญโลกย์ (พระกาพผลาญโลก)
13	พระอิศวรปราบจักรวาล (พระอิศวรปราบจักรวาล)	15	คนธรรพ์แผลงฤทธิ์
17	มหาจักรกรด	19	ชนะหงษา (ชนะหงษา)
21	อัคนีรุต	23	เหราใจร้ายย
25	SMICVEL 1625	27	มังกรใจกล้า
29	ปราบอังวะ	31	ลมประไลยกัลป์ (ลมประไลยกัลป์)

ตารางที่ 2 การวางปืนใหญ่ฝั่งทิศใต้ ด้านติดกรมแผนที่ทหาร มีปืนใหญ่อยู่ในกลุ่มจำนวน 16 กระบอก โดยกำหนดหมายเลขเป็นเลขคู่ทั้งหมด

ลำดับที่	ชื่อปืนใหญ่	ลำดับที่	ชื่อปืนใหญ่
2	พญาตานี	4	มักสันแหกค่าย (มักกะสันแหกค่าย)
6	จิ้นสาวไส้	8	พลิกพะสุธาหงาย (พลิกพสุธาหงาย)
10	พระพิรุณแสนห้า	12	ปล้องตันหักคอเสื่อ
14	ศิลป์ นารายณ์	16	ถอนพระสุเมรุ
18	พรหมมาศปราบมาร	20	P.1009 1860
22	ไวยราพฟาดรถ (ไวยราพฟาดรถ)	24	ไตรภพพ่าย
26	นิลนนแทงเขน (นิลนนแทงเขน)	28	สายอสูรนี้แผ้วราตรี
30	เสื่อร้ายแผ่นทะยาน	32	P.1010 1860

ตารางที่ 3 การวางปิ่นใหญ่บริเวณรอบเสาธงชาติ มีปิ่นใหญ่อยู่ในกลุ่มจำนวน 10 กระบอก โดยกำหนดหมายเลขเป็นเลขคู่และเลขคี่ตามลักษณะการวางปิ่นใหญ่ตามทิศเหนือและทิศใต้

ลำดับที่	ชื่อปิ่นใหญ่	ลำดับที่	ชื่อปิ่นใหญ่
33	มารกระบิล	34	ไพมหากาล
35	ปีศาจเชือดฉีกกิน	36	ธรณีไหว
37	ไทใหญ่เล่นหน้า	38	ยวนง่าง้าว
39	ขอมดำดิน	40	ฝรั่งร้ายปิ่นแม่

ในประเทศไทย การจารึกชื่อของปิ่นน่าจะเริ่มมาตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา เพราะมีการกล่าวเกี่ยวกับปิ่นใหญ่ที่มีชื่อหลายกระบอก ปรากฏในพระราชพงศาวดารและเอกสารโบราณฉบับต่าง ๆ ปิ่นใหญ่สมัยอยุธยาที่หลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน มีชื่อของปิ่นจารึกอยู่ บางกระบอกมีขนาดของกระสุนและตำแหน่งที่ตั้งของปิ่นในทัพ ซึ่งแสดงถึงหน่วยกรมกองที่ดูแลรักษาปิ่นกระบอกนั้น ๆ ด้วย ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์นิยมจารึกชื่อของปิ่นพร้อมทั้งขนาดกระสุน ดินดำ บางกระบอกมีการบอกตำแหน่งที่ตั้งของปิ่นว่าอยู่ในความดูแลของกรมกองใด นอกจากนี้ยังมีการจารึก พระนามาภิไธยย่อของพระมหากษัตริย์ พระราชลัญจกรของพระมหากษัตริย์ บริษัทผู้ผลิต ปีที่สร้างปิ่น ฯลฯ ชื่อของปิ่นเกือบทั้งหมด มีหลักฐานว่าพระมหากษัตริย์พระราชทานไว้ ซึ่งมีรูปแบบแตกต่างกันออกไปตามพระราชนิยมของพระมหากษัตริย์ไทยในอดีต (ศิริจันทร์ วงศ์พำห้, 2550, น.26 - 29) สำหรับปิ่นใหญ่หน้าศาลาว่าการกลาโหมทั้ง 40 กระบอก สามารถจำแนกที่มาของชื่อได้ดังนี้

1. ที่มาจกตัวละครในวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์

ที่มาจกตัวละครในวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ คือ ชื่อปิ่นใหญ่ที่มีชื่อของตัวละคร ตลอดจนเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเรื่องรามเกียรติ์ มีดังนี้

พรหมมาศปราบมาร ไวยราฟพาดรถ (ไมยราฟพาดรถ) นิลนนแทงขน (นิลนนทแทงขน)
และมารกระบิล

2. ที่มาจกเทพเจ้า

ที่มาจกเทพเจ้า คือ ชื่อปิ่นใหญ่ ที่มีชื่อของเทพเจ้าที่คนไทยให้ความเคารพนับถือ รวมไปถึงอาวุธของเทพ มีดังนี้

นารายณ์สังหาร พระพิรุณแสนห้า พระกาลผลาญโลกย์ (พระกาฬผลาญโลก)
พระอิศวรปราบจักรวาล (พระอิศวรปราบจักรวาล) ศิลป์ นารายณ์และมหาจักรกรด

3. ที่มาเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องไตรภูมิ

ที่มาเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องไตรภูมิ คือ ชื่อปิ่นใหญ่ที่มีส่วนหนึ่งของชื่อปรากฏอยู่ในแนวคิดเรื่องไตรภูมิ เช่น ชื่อสถานที่ ชื่อเทวดา เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นต้น มีดังนี้

คนธรรพแผลงฤทธิ์ ถอนพระสุเมรุ ไตรภพพ่าย และลมประไลยกัลป์ (ลมประไลยกัลป์)

4. ที่มาจกชัชนะ

ที่มาจกชัชนะ คื ซ็อปีนใหญ่ที่นำไปใช้ในการศึกสงครามแล้วนำชัชนะกลับมา โดยตั้งชื่อตามชนชาติที่ไทยสามารถชนะในการศึกแต่ละครั้ง มีดังนี้

พญาตานี ชะนะหงษา (ชนะหงษา) และปราบอังวะ

5. ที่มาเกี่ยวกับความน่าสะพรึงกลัว

ที่มาเกี่ยวกับความน่าสะพรึงกลัว คื ซ็อปีนใหญ่ที่ตั้งชื่อให้มีความน่าสะพรึงกลัว ต่อผู้ที่พบเห็นและได้ยิน มีดังนี้

*ไหวอรณพ (ไหวอรณพ) พริกพะสุธาหงาย (พริกพสุธาหงาย) มารประไลย อัคนิรุท
ปล้องตันหักคอเสื่อ สายอสุณีแผ้วราตรี ไพมหากาล ปีสางเชือดฉีกกิน และธรณีไหว*

6. ที่มาเกี่ยวกับสัตว์

ที่มาเกี่ยวกับสัตว์ คื ซ็อปีนใหญ่ที่มีชื่อสัตว์ในนิยาย หรือสัตว์ใหญ่ที่มีความน่าสะพรึงกลัว มีดังนี้
เหราใจร้าย มังกรใจกล้า และเสือร้ายเผ่นทะยาน

7. ที่มาจากชาติพันธุ์ต่าง ๆ

ที่มาจากชาติพันธุ์ต่าง ๆ คื ซ็อปีนใหญ่ที่ชาติพันธุ์เหล่านี้ มีความเกี่ยวข้องกับชนชาติไทย มีดังนี้
*แมนแทงทวน มักสันแหกค้าย (มักกะสันแหกค้าย) มุจิตทลวงพิน (มุหิจิตทลวงพิน)
จีนสาวไส้ ไทใหญ่เล่นหน้า ยวนง่าง้าว ขอมดำดิน และฝรั่งร้ายปืนแม่น*

8. ที่มาจากปีที่สร้าง

ที่มาจากปีที่สร้าง คื ซ็อปีนใหญ่ที่ผู้เขียนสันนิษฐานว่าปีนใหญ่ดังกล่าวอาจไม่มีการจารึกชื่อที่เป็นภาษาไทยไว้บนกระบอกปืน เนื่องจากเป็นปีนใหญ่ที่สร้างในต่างประเทศ จึงมีชื่อที่เป็นภาษาอังกฤษและปีที่สร้างจารึกไว้ มีดังนี้

P.1009 1860 P.1010 1860 และ SMICVEL 1625

ที่มาของชื่อปีนใหญ่ทั้ง 8 กลุ่มข้างต้นสามารถสรุปโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังตาราง

ตารางที่ 4 แสดงความถี่และค่าเฉลี่ยร้อยละของที่มาของชื่อปืนใหญ่หน้าศาลาว่าการกลาโหม

ที่มาของชื่อ	ความถี่	ค่าเฉลี่ยร้อยละ
1. ที่มาเกี่ยวกับความน่าสะพรึงกลัว	9	22.50
2. ที่มาจากชาติพันธุ์ต่าง ๆ	8	20.00
3. ที่มาจากเทพเจ้า	6	15.00
4. ที่มาเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องไตรภูมิ	4	10.00
5. ที่มาจากตัวละครในวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์	4	10.00
6. ที่มาเกี่ยวกับสัตว์	3	7.50
7. ที่มาจากชัยชนะ	3	7.50
8. ที่มาจากปีที่สร้าง	3	7.50
รวม	40	100

จากตารางแสดงให้เห็นว่าที่มาของชื่อปืนใหญ่หน้าศาลาว่าการกลาโหม ที่พบมากที่สุดคือ ที่มาเกี่ยวกับความน่าสะพรึงกลัว พบร้อยละ 22.5 รองลงมาคือ ที่มาจากชาติพันธุ์ต่าง ๆ พบร้อยละ 20 ที่มาจากเทพเจ้า พบร้อยละ 15 ที่มาเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องไตรภูมิและที่มาจากตัวละครในวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ พบร้อยละ 10 ส่วนที่มาของชื่อปืนใหญ่ชื่อปืนใหญ่หน้าศาลาว่าการกลาโหมที่พบน้อยที่สุดคือ ที่มาเกี่ยวกับสัตว์ ที่มาจากชัยชนะ และที่มาจากปีที่สร้างพบร้อยละ 7.5

ชื่อปืนใหญ่หน้าศาลาว่าการกลาโหมทั้ง 40 กระบอก นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงที่มาของชื่อยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมที่สะท้อนจากการตั้งชื่อ เนื่องจากภาษาสามารถสะท้อนความรู้สึกนึกคิดและการมองโลกของผู้ใช้ภาษานั้น ๆ ดังนั้นเมื่อวิเคราะห์ที่มาของชื่อปืนใหญ่หน้าศาลาว่าการกลาโหมก็จะทำให้เห็นความคิด ความเชื่อ และค่านิยมต่าง ๆ ของคนไทยในยุคสมัยนั้น โดยค่านิยมที่สะท้อนจากการตั้งชื่อปืนใหญ่หน้าศาลาว่าการกลาโหม สามารถแบ่งได้ดังนี้

1. ค่านิยมเกี่ยวกับการข่มขวัญศัตรู

จากที่มาของชื่อปืนใหญ่หน้าศาลาว่าการกลาโหม ลักษณะคำที่ปรากฏจากการตั้งชื่อมากที่สุดคือ คำที่มีความหมายเกี่ยวกับความน่าสะพรึงกลัว มีการตั้งชื่อให้มีความน่าสะพรึงกลัว ให้น่าเกรงขาม ต่อผู้ที่พบเห็นและได้ยิน คล้ายกับพิธีตัดไม้ข่มนาม ที่เป็นการทำพิธีทางไสยศาสตร์ก่อนออกสงครามโดยหาไม้ที่มีชื่อเหมือนหรือสำเนียงคล้ายชื่อข้าศึกมาตัดให้ขาดเพื่อเอาชัย อีกทั้งชื่อที่ตั้งเสมือนเป็นการแสดงอำนาจในการทำลายล้างของปืนใหญ่แต่ละกระบอก ยิ่งชื่อมีความน่าสะพรึงกลัวมากเท่าไร ก็ยิ่งข่มขวัญศัตรูได้มากเท่านั้น เช่น

- ไหวอรนพ (ไหวอรรณพ) หมายถึง ห่วงน้ำ, ทะเล หรือมหาสมุทรต้องสั่นสะเทือน

- ธรณีไหว หมายถึง แผ่นดินไหว
- มารประไลย หมายถึง ความฉิบหาย ความตาย ความย่อยยับของศัตรู
- เสือร้ายเผ่นทะยาน หมายถึง เสือร้ายที่พุ่งทะยานไปข้างหน้าอย่างไม่เกรงกลัว

2. คำนิยามเกี่ยวกับชาติพันธุ์

จากที่มาของชื่อป็นใหญ่หน้าศาลาว่าการกลาโหม การตั้งชื่อป็นใหญ่ที่นิยมรองลงมาคือ การตั้งชื่อเกี่ยวกับชาติพันธุ์ สะท้อนให้เห็นคำนิยามเกี่ยวกับชนชาติต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับประเทศไทย โดย ศ.นพ.สำราญ วังศพำห์ ได้อธิบายถึงความหมายของชื่อป็นแต่ละกระบอไว้ เช่น

- จีนสาวไส้ หมายถึง ทำร้ายราของอาวุธชาวจีน ซึ่งมีท่วงทีน่าเกรงขาม (คล้ายกับจะสาวไส้ศัตรูออกมาได้)
- ฝรั่งเศสป็นแม่น หมายถึง ชาวยุโรปที่เข้ามาค้าขายและเจริญสัมพันธไมตรีกับไทย ซึ่งมักใช้ป็นเป็นอาวุธ
- ไทใหญ่เล่นหน้า หมายถึง เล่นหน้าเป็นการต่อสู้แบบหนึ่งของชาวเหนือ มีท่าร้ายว่ หลอกแลบลิ้น และเล่นหน้า (เสมือนหนึ่งเพื่อให้คู่ต่อสู้โกรธผลอตัวจนเปลี่ยงปล้าในการต่อสู้)

3. คำนิยามเกี่ยวกับเทพเจ้า

คำนิยามเกี่ยวกับเทพเจ้าเป็นอีกคำนิยามหนึ่งที่สะท้อน จากการตั้งชื่อของชื่อป็นใหญ่ แสดงให้เห็นถึงความศรัทธาเกี่ยวกับ เทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์ที่คนไทยให้ความเคารพนับถือตั้งแต่สมัยสุโขทัยเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน มีหลักฐานปรากฏทั้งในพงศาวดาร ตลอดจนการสร้างเทวรูปไว้สักการบูชา เช่น

- นารายณ์สังหาร : พระนารายณ์ หรือ พระวิษณุ ในคัมภีร์ปุราณะเป็นหนึ่งในพระเป็นเจ้าทั้งสาม ที่พราหมณ์ให้ความเคารพนับถือ มีหน้าที่เป็นผู้สงวนโลก คือเมื่อมีบาปกรรมหนาแน่นในโลกเมื่อใด ก็อวตารลงมาช่วยเสียดครั้งหนึ่ง (โครงการอนุรักษ์ตำราไทย, 2544, น.20)
- พระพิรุณแสนห่า : พระพิรุณ หรือ พระวรุณ เป็นเทพแห่งฝนและน้ำทั้งหลาย เป็นผู้รักษาความสุขสวัสดิแห่งมนุษย์ทั้งปวง มีพระสมุทร พระคงคาเทวี ลำน้ำ สระ น้ำพุ เป็นบริวาร (ประจักษ์ ปรากฏพิทยากร, 2529, น.113)
- พระกาลผลาญโลกย์ (พระกาฬผลาญโลก) : พระกาล หรือ พระมหากาล เป็นอีกชื่อหนึ่งของพระอิศวร (โครงการอนุรักษ์ตำราไทย, 2544, น.26)
- พระอิศวรปราบจักรวาล (พระอิศวรปราบจักรวาล) : พระอิศวร หรือ พระศิวะ เป็นเทพเจ้าที่ยิ่งใหญ่สูงสุด มีอำนาจทั้งในการทำลายล้างโลก และดัดแปลงแก้ไขให้ดีขึ้น มีทั้งความดีและความร้าย (โครงการอนุรักษ์ตำราไทย, 2544, น.23)

4. คำนิยามเกี่ยวกับวรรณคดีไทย

วรรณคดีเป็นสิ่งที่อยู่คู่คนไทยมาทุกยุคสมัย เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมในยุคสมัยนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี และมีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อ โดยชื่อที่ปรากฏในการตั้งชื่อป็นใหญ่ นั้น มาจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ และไตรภูมิโลกวิจิณยกถา ซึ่งเป็นวรรณคดีที่ประพันธ์ขึ้นในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก จึงอาจเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้มีการตั้งชื่อตามตัวละคร เหตุการณ์ หรือสถานที่ต่าง ๆ ที่ปรากฏวรรณคดี เช่น

- *คนธรรมดาเพลงฤทธิ์* : คนธรรมดา คือ ชาวสวรรค์พวกหนึ่ง เป็นบริวารทำวตรฐ มีความชำนาญในวิชาดนตรีและขับร้อง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542, น.217)
- *ถอนพระสุเมรุ* : เขาพระสุเมรุ คือ ภูเขาสูงหนึ่งตั้งอยู่ตรงกลางจักรวาล มีภูเขาอื่น ๆ แวดล้อมอยู่ 7 ชั้น เรียกว่า สัตบริภันท์ ระหว่างภูเขามีสื่อ สีสันตร ได้เขาพระสุเมรุลงไปเป็นบาดาลเป็นที่ตั้งของเมืองนรก (นาค ใจอารีย์, 2507, น.212-213)
- *ไวยราพพาตรถ (ไวยราพพาตรถ)* : ไวยราพ เป็นบุตรมหาภัย ญาติกับทศกัณฐ์ มีกายสีม่วงอ่อน ครองเมืองบาดาล อาวุธคือกล้องยาเส้น ร่างกายคงทนต่ออาวุธและถอดดวงใจไว้ในตัวแมลงภู่ (สุมาลี น. พงษ์พันธุ์, 2532, น.53)
- *นิลนทนางชน (นิลนทนางชน)* : นิลนท บุตรพระเพลิง เป็นพระยาवानร มีกายสีหงสบาทหรือสีหงสเจือเหลือง หัวโล้น ปากอ้า (ประพันธ์ สุคนระชาติ และ อิศรา สุขุมาลจันทร์, 2512, น.59)

5. คำนิยามเกี่ยวกับชัยชนะ

การได้รับชัยชนะในศึกสงครามแต่ละครั้งถือเป็นความภาคภูมิใจ และในอดีตอาจจะหมายถึงการที่ไม่ตกเป็นเมืองขึ้นของชาติใด การตั้งชื่อป็นใหญ่จากการไปศึกสงครามและนำชัยชนะกลับมา จึงเป็นการให้เกียรติและยกย่องเชิดชูที่สามารถเอาชนะศัตรูได้ เช่น

- *ปราบอังวะ* : สันนิษฐานว่าน่าจะได้โดยเสด็จเป็นแม่ทัพไปรบกับพม่า ครั้งที่ได้เมืองทวาย ปีพ.ศ.2335 และพระราชทานชื่อภายหลังเพื่อเป็นที่ระลึกในชัยชนะเช่นเดียวกับป็นชนะหงสา (สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม, 2549, น.123)

จากการศึกษาที่มาและคำนิยามในการตั้งชื่อป็นใหญ่หน้าศาลาว่าการกลาโหมทั้ง 40 กระบอก พบว่ามีความสอดคล้องกับคำนิยามที่สะท้อนออกมา กล่าวคือ ที่มาที่ปรากฏจากการตั้งชื่อมากที่สุดคือ ที่มาเกี่ยวกับความน่าสะพรึงกลัว ซึ่งสอดคล้องกับคำนิยามที่ปรากฏมากที่สุดคือ คำนิยามเกี่ยวกับการข่มขวัญศัตรู เพราะการตั้งชื่อให้มีความน่าสะพรึงกลัว ให้น่าเกรงขาม เป็นการข่มขวัญศัตรูได้อีกทางหนึ่ง ที่มาและคำนิยามเกี่ยวกับชาติพันธุ์ได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมในอดีต ที่ไทยมีการติดต่อค้าขาย หรือเจริญสัมพันธไมตรีกับชนชาติต่าง ๆ ที่มาเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องไตรภูมิและตัวละครในวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ได้สะท้อนคำนิยามเกี่ยวกับ

วรรณคดีไทยที่ปรากฏในยุคสมัยนั้นและมีอิทธิพลต่อระบบความคิด ความเชื่อของคน หรือที่มาและค่านิยมเกี่ยวกับเทพเจ้าก็แสดงให้เห็นถึงความเชื่อของคนไทยที่แม้จะนับถือศาสนาพุทธ แต่ก็มี ความเชื่อ มีการเคารพ นับถือเทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์ รวมถึงพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย นอกจากนี้ที่มาและค่านิยมเกี่ยวกับชัยชนะแสดงให้เห็นถึงการยกย่อง สรรเสริญ และให้เกียรติ ผู้ที่ได้รับชัยชนะหรือทำคุณงามความดีให้กับประเทศ

ทั้งหมดนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึง มุมมอง ความคิด ความเชื่อ สภาพสังคม และวิถีชีวิตของผู้คนในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ศิริรักษ์ วัจนพำ (2550, น.286) ได้กล่าวไว้ว่าเป็นใหญ่โบราณเป็นวัตถุโบราณแบบหนึ่ง ที่สะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ของความเข้มแข็งของชาวไทย และยังแสดงถึงพระอัจฉริยภาพของพระมหากษัตริย์ไทย ที่ทรงจัดหาอาวุธยุทธภัณฑ์ชนิดนี้ขึ้นมาเพื่อปกป้องบ้านเมือง

บรรณานุกรม

โครงการอนุรักษ์ตำราไทย. (2544). *ภาพเทวรูป = Pictures of gods*. กรุงเทพฯ: บ้านที่กสยาม.

ชัชวาล ทัดตานนท์. "(บรรณาธิการ)". (2549). *120 ปี ศาลาว่าการกลาโหม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม.

นาค ใจอารีย์. (2507). *อันเนื่องมาแต่วรรณคดี*. พระนคร: องค์การค้าของคุรุสภา.

ประจักษ์ ประภาพิทยากร. (2529). *เทวดานุกรมในวรรณคดี*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ประพันธ์ สุนทรชาติ และ อิศรา สุขุมาลจันทร์. (2512). *หัวใจของท่านและพงศาวดารเรื่องรามเกียรติ์*. พระนคร: โรงพิมพ์กรมการทหารสื่อสาร. (พิมพ์แจกเป็นของขวัญในงานฌาปนกิจศพ นางจงพยุหะ (เขียนจงพยุหะ) ณ ฌาปนสถานกองทัพบก วัดโสมนัสวิหาร วันเสาร์ที่ 23 สิงหาคม 2512).

ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

ศิริรัตน์ วังศพำห้. (2550). *ป็นใหญ่โบราณในประวัติศาสตร์ชาติไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม.

สุมาลี นิ่งพันธ์. (2532). *หัวใจและตัวละครในรามเกียรติ์*. กรุงเทพฯ: บริษัท เอดิสัน เพรส โปรดักส์ จำกัด.

สำราญ วังศพำห้. (2525). *ป็น 10 ภาษา*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.